

Predstavljamo vam medicinsko sestro diplomirano sociologinjo Marijo Geč

Medicinska sestra **Marija Geč**, ravnateljica zdravstvene šole v Slovenj Gradcu, je konec leta 1977 diplomirala na fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo v Ljubljani. Kot diplomirana sociologinja je ostala na delovnem mestu ravnateljice šole v Slovenj Gradcu. Zanj je to resnično veliko delo — zaključila je študij ob odgovornem delu, in to v rednem študijskem roku.

Želimo jo predstaviti našim bralcem, zato smo jo naprosili, da nam odgovori na nekaj vprašanj, na katera nam je ljubeznivo odgovarjala:

Sestra Gečeva, prosimo vas, povejte nam nekaj o svoji dosedanji službeni poti.

»Leta 1956 sem končala Višjo šolo za medicinske sestre v Zagrebu, nato sem bila na enoletnem strokovnem izpopolnjevanju v Bürgerspitalu v Baslu, v Švici. Pet let sem bila nato zaposlena v umetnostnem paviljonu v Slovenj Gradcu; sicer pa sem pretežni del službovanja delala v bolnišnici.«

Od kdaj vodite Zdravstveno šolo v Slovenj Gradcu?

»Ko smo leta 1973 v Slovenjem Gradcu ustanovili zdravstveno šolo, sem prevzela njeno vodstvo. Najprej (v šolskem letu 1973/74) smo delovali v okviru Zdravstvene šole Maribor. Takrat sem bila vodja njihovega dislociranega oddelka. V šolskem letu 1974/75 pa smo postali organizacijska enota šolskega centra Slovenj Gradec. Danes opravljam predstojniške posle te šole.

Ravnokar ste končali fakultetni študij na 2. stopnji, zakaj ste se odločili zanj?

»Pri opravljanju delovnih nalog sem čutila potrebo po nadaljnjem usposabljanju. Želela sem izpopolniti svojo izobrazbo, da bi tako lahko več dala svojim gojenkam in tako sem se odločila. V šolskem letu 1974/75 sem se vpisala na fakulteto za sociologijo, politične vede in novinarstvo v Ljubljani kot izredna študentka. Diplomirala sem meseca decembra 1977.«

Kako vam je ob zahtevnem delu v šoli uspelo diplomirati v rednem roku?

»Vesela in ponosna sem, ko se danes oziram na prehojeno pot. Vedno ni bilo lahko. »Mlada« zdravstvena šola, ki sem jo vodila, je zahtevala celega človeka. Tudi študij je bil zahteven, saj sem morala poleg rednih opraviti še štiri diferencialne izpite. Do obojega sem čutila veliko odgovornost in sem verjetno prav zato tudi uspela.«

Kaj ste imeli za diplomsko nalogo?

Diplomsko nalogo sem delala v okviru antropološkega študija pod naslovom:

»Procesi socializacije oziroma inkulturacije s posebnim ozirom na vlogo šole kot socializatorja«.

Priznam, da sem morala ob tem preštudirati ogromno literature, ker je ta problem izrazito interdisciplinaren. Moto moje naloge je bil:

»Če je človek merilo vseh stvari, potem je pomembno vprašanje, kako se ta človek oblikuje«.

Zakaj ste se pa odločili za študij sociologije?

»V naši stroki, žal, nisem imela možnosti pridobiti visoko strokovno izobrazbo. Pri nas še vedno nimamo sestrške fakultete, kjer bi se lahko v sestreskem poklicu izpopolnile do najvišje ravni, kot imajo to možnost drugod po svetu.«

Ali je medicinskim sestram potrebna visoka izobrazba za vodilna delovna mesta?

»Zanje nam je pri delu prepotreben pomočnik in nas osvobaja. Smo trajno se učeča družba in medicinske sestre kot članice te družbe smo se dolžne vključiti v proces pridobivanja znanja, da bomo lahko uspešneje pomagale graditi našo socialistično družbo.«

Je po vaši presoji med medicinskimi sestrami dovolj zanimanja za visokošolsko izobraževanje?

»Imamo številne, sposobne kolegice, ki so s svojim delom že dokazale, da bi uspevale tudi na študijskem področju. Ne razumem, zakaj bi ravno nam sestram morala biti zaprta pot do najvišje izobrazbe, ko so pa v razvitih državah že pred mnogo leti vpeljali visokošolski študij tudi v sestreskem poklicu.«

Kako so vas sprejeli na fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo kot medicinsko sestro, ki študira ob delu?

»Ves čas svojega študija sem bila deležna vsega razumevanja profesorskega zbora, pa tudi s kolegi iz drugih strok sem se dobro razumela. Po zagovoru diplomske naloge mi je predsednik diplomske komisije prof. dr. Stane Južnič čestital in med drugim dejal:

»S svojo diplomsko nalogo ste dokazali, da ste teoretično znanje, ki ste si ga pridobili na naši fakulteti, sposobni empirično uspešno uporabiti v vašem konkretnem delovnem okolju in si zato naša fakulteta šteje v posebno čast, da ste bila študentka naše fakultete.«

Tudi naše uredništvo vam iskreno čestita in vam želi še obilo uspeha v vašem poklicnem delu.

Tovarišica Gečeva je ob zagovoru diplomske naloge pred komisijo povedala tele misli:

»Morda je prav, da zagovor svoje naloge začnem z mislijo, ki sem jo omenila že na koncu v zaključku omenjene naloge. Izredno sem zadovoljna, da sem vzela za naslov diplomske naloge:

Procesi socializacije oziroma inkulturacije s posebnim ozirom na vlogo šole kot socializatorja.

Zakaj?

Priznam, da sem šele ob študiju gradiva iz tega področja spoznala silno razsežnost tega problema. Čeprav sem že prej naletela na ta problem, tako ob študiju pedagogike, psihologije, sociologije in nazadnje antropologije, sem pravo širino in globino problema zaslutila šele ob natančnejšem in poglobljenem študiju. Zavedam se, da še vedno ne poznam vse problematike s tega področja, hkrati pa se zavedam, da sem ob študiju dobila nekaj velikega — vsekakor večjega, kot je tale diplomska naloga, ki jo imam pred seboj. V meni se je prebudila silna potreba po nadaljnjem razglabljanju in iskanju ter proučevanju na tem področju.

Proces socializacije ni namreč nikoli povsem dokončan in je, kot sem že omenila, eden od treh temeljnih družbenih procesov, ki so prisotni in nepogrešljivi v vsaki družbi in potrebni za ohranitev vsake družbe, tj.:

— biološko obnavljanje (razmnoževanje, reprodukcija);

— razpoložljivost in pridobivanje materialnih dobrin (delo — izvor družbe);

— »sprejemanje« družbenega sveta, ki je delo človeka skozi generacije.

Potrebna je velika akumulacija znanja (centralna točka antropologije in zelo težak problem) — razumeti in poznati človeka v vsem njegovem bistvu.

O tem zadnjem procesu sem podrobneje razmišljala in ugotovila, kakšno razsežnost pravzaprav ima, že kar ob prvem pristopu k tej nalogi.

Na sociološki inštitut v Ljubljani sem šla z naslovom svoje naloge (ko je le-ta bila sprejeta na FSPN) s prošnjo, da mi za to področje priporočijo ustrezno literaturo. Vrniti sem se morala čez en teden in pripravili so mi kar ogromno literature (knjige, članke v raznih revijah, časopisih, domačih in tujih) — mislim, da je bilo kar čez sto kartic. Nisem prav vedela, kje in kako naj začnem, da bo uspešneje. Nič ni pomagalo! Morala sem se lotiti dela sistematično. Tako sem začela z zbiranjem literature, študiranjem, zapisovanjem, osebnim kontaktiranjem.

Empirični del sem delala vzporedno s teoretičnim, ker je bilo za to pač potrebno precej časa: izdelava vprašalnika, razdelitev le-tega, obisk v vseh razredih, potem obdelava oziroma priprava za računalniško obravnavo, potem obdelava računalniškega gradiva, ki ga je bilo ogromno; nazadnje še izdelava tabele križanj — ponovno računalniška obdelava in vrednotenje oziroma interpretiranje teh podatkov. Z empiričnim delom sem lahko zajela en vidik socializacije. Nisem dobila presenetljivih podatkov, pač pa potrditev svojih domnev.

Empiričnega dela bi se danes lotila z drugega konca. Zaradi aktualnosti v okviru priprav za usmerjeno izobraževanje, pa ne samo zato, ampak tudi zato, ker bi ob ugotavljanju dejstev v tesnem sodelovanju med šolo in združenim delom v zdravstveni šoli to gotovo koristilo nadaljnjemu tesnejšemu sodelovanju med šolo in prakso.

Žal mi je šele potem, ko sem nalogo oddala, prišel v roke sestavek dr. Aleksandre Kornhauserjeve »Sodelovanje med šolo in proizvodnjo pri nas in drugod« (Vzgoja in izobraževanje 4/1977).

V naši zdravniški šoli pravzaprav imamo že ves čas obstoja teh šol pouk tudi v »proizvodnji« oziroma v zdravstvenih zavodih, torej ne samo v šolskih klopeh, ampak v stiku z resničnim življenjem, da tako razvijamo samostojno in kritično mišljenje na podlagi globljega poznavanja stvarnosti, njenih problemov in protislovij.

Združevanje izobraževanja in proizvodnje, dela in kulture je bistvena perspektivna zahteva in ena ključnih nalog nove družbe, ki postopno odpravlja družbeno delitev dela. Je eden pogojev (citirano po K. Marxu) »višje faze komunistične družbe, v kateri bo izginilo zaslužnjoče podrejanje posameznikov delitvi dela in s tem tudi nasprotje med umskim in telesnim delom; ko delo ne bo več samo življenjsko sredstvo, temveč celo prva življenjska potreba« (K. Marx: v Kritiki gothskega programa). Žal mi je tudi, da mi še pred zaključkom naloge ni uspelo prebrati knjigo hrvaškega republiškega sekretarja za prosveto in kulturo dr. Stipe Šuvarja »Tovarna in šola«, ki je še v tisku in je že pred izidom zbudila znatno zanimanje v jugoslovanskem merilu. Priznam, da tudi moje! Uspelo mi je prebrati samo prvo poglavje, ki je pa že dokazovalo aktualnost problematike.

Če bi radi, da bo naša šola prispevala svoje k vzgoji zavestnih socialističnih samoupravljalcev, moramo nujno spremeniti intelektualno vzdušje in izobraževalno tehnologijo v šoli; združiti tudi šolo in delo (bodisi proizvodno, bodisi družbeno).

To je poudarjal že Lenin v svojem znamenitem govoru mladinskih zvez 2. oktobra 1920, ko je dejal:

»Ne potrebujemo guljenja, moramo pa razvijati in izpopolnjevati razum vsakega učenca s spoznavanjem osnovnih dejstev, kajti komunizem se bo spremenil v nič, v prazno besedo in komunist bo le navaden bahač, če ne bo v svoji zavesti predelal vsega pridobljenega znanja.

Premalo si je znanje samo pridobiti, osvojiti si ga morate kritično, da ne boste svoje glave napolnili z nepotrebno navlako, ampak jo obogatili s poznavanjem vseh dejstev, ki brez njih ne more biti sodobno izobraženega človeka«.

(V. I. Lenin: Izbrana dela, IV. zvezek, Ljubljana 1950, stran 444.)

Proces socializacije je izrazito interdisciplinarno pogojen in ga je treba brez dvoma v tem smislu tudi proučevati. To seveda zahteva mnogo dela, študija in osebne angažiranja, si pa pravzaprav bogato poplačan. Le-to namreč vodi do globljega poznavanja bioloških in družbenih determinant, razumevanje obvladovanja biološkega v človeku, kar je v današnjem tempu življenja še posebno važno. Zato je poznavanje antropologije kot znanost o »celotnem človeku« nujno, ker prispeva h globljemu razumevanju le-tega in premagovanju raznih napetosti. O tem je zelo zanimiva francoska raziskava »Agresivnost prirojena, nasilje privzgojeno«, ki poudarja, da se ogorčenost poraja iz napetosti sodobnega življenja, s tem pa se stopnjuje živčnost v vedenju:

— deset strokovnjakov, združenih v odboru za proučevanje nasilja, kriminala in prestopništva, je 16 mesecev z raznimi pripomočki zbiralo podatke. Poročilo na 625 straneh je predsedniku republike predložil pravosodni minister Alain Peyrefitte (Valery Giscard d'Estaing).

V Franciji je slabo razvita etologija, to je znanost o navedenih pri živalih in ljudeh, zato so slabo raziskani tudi vzroki za povečano nasilje po II. svetovni

voini v Franciji. O tem družbenem pojavu je nekaj več povedal Irenäus Eibl-Eibesfeldt, predstojnik naravoslovnega laboratorija pri Planckovem inštitutu v Münchnu. Kot učenec Konrada Lorenza je najprej raziskoval ravnanje živali, nato pa je opazoval ljudi na štirih koncih — preprosta bušmanska plemena v Afriki;

- Waike v Amazoniji;
- Papuance na Novi Gvineji,
- Polinezijce ter
- Indonezijce.

Razen tega pa je še proučeval od rojstva gluhe in slepe otroke v raznih deželah. Osebnostno misli, da so agresivne in altruistične lastnosti posledica filogenetičnega prilagajanja, se pravi, da se je napadalnost pojavljala na vsej razvojni poti človeka kot vrste in da je v ravnotežju s prav tako zakoreninjenimi težnjami po družabnosti in vzajemni pomoči. Seveda je vse svoje trditve potrdil z dokazi. Primerjava raznih kultur nam pove, da sta grožnja in boj vsesplošna. Prof. Eibesfeldt trdi, da bi družba, ki se zaveda pridobljenega in prirojenega v človeku, družba, ki bi se opirala na altruistične težnje in ne bi ostrila agresivnih navad, lahko zmanjšala nasilje. Ta družba bi morala iz vzgoje pregnati malomarno popustljivost, da bi mladi ljudje spoznali družbene norme.

Tudi to je eden od aspektov socializacije, vsekakor zelo zanimiv.

Potrebno bi bilo vnesti antropologijo v vse šole, že srednje, vsekakor pa na visoke.

Zakaj?

Citiram dr. Boža Škerlja, našega znanega antropologa, »... ne gre samo za poznavanje človeškega telesa..., temveč... za mesto človeka v neživi in živi naravi, za njegovo naravno evolucijo, za njegovo kulturno evolucijo, za spoznavanje raznih ljudstev in kultur po svetu, za to, da človek ve in se zaveda, da je samo del celote, da je o b č a n t e Z e m l j e, da se nauči ceniti druga ljudstva in kulture« ... Sodobni čas zahteva n o v e g a č l o v e k a, p r e d v s e m č l o v e k a!

Razgovor vodila
Neža Jarnovič

ZAVEDATI SE SVOJEGA NEZNANJA JE VELIK KORAK DO VEČJEGA ZNANJA.

Disraeli